

Student's book 1

ENGLISH



11

Unreal wish / regret: *I wish I were taller. (I could do basketball in the school team.) – Хацеў бы я быць вышэйшым. (Я змог бы гуляць у баскетбольнай камандзе нашай школы.)*

Reality: *I can't speak English very well yet, so I'm not ready for the competition. – Я пакуль яшчэ не вельмі добра размаўляю па-англійску, таму я не гатовы да конкурсу.*

Unreal wish / regret: *If only I could speak English better. (Then I would be able to take part in the English-Speaking Union competition.) – Хацелася б, каб я гаварыў па-англійску лепш. (Тады я змог бы прыняць удзел у конкурсе Англамоўнага саюза.)*

Reality: *I told him the truth and it made him upset. – Я расказаў яму праўду, і гэта вельмі яго расхвалявала.*

Unreal wish / regret: *If only I hadn't told him the truth. (He wouldn't have become so upset.) – Калі б толькі я не казаў яму праўду. (Ён бы так не расхваляваўся.)*

Reality: *He didn't work hard and, as a result, failed his exam. – Ён не працаваў і ў выніку праваліў экзамен.*

Unreal wish / regret: *I wish he had worked harder. (He wouldn't have failed his exam then.) – Хацеў бы я, каб ён працаваў больш старанна. (Ён бы тады не праваліў экзамен.)*

Пры перадачы пажаданняў і шкадаванняў спрацоўвае правіла **backshift** – зруху назад у часе. Калі ў рэальнасці гаворка ідзе пра сучасны момант і ўжываецца Present Simple / Continuous, то ў сказах з wishes / regrets ужываецца Past Simple / Continuous. Калі ў рэальнасці гаворка ідзе пра мінулае і ўжываецца Past Simple / Continuous, то ў сказах з wishes / regrets ужываецца Past Perfect / Perfect Continuous. Такім чынам перадаецца нерэальнасць шкадаванняў / пажаданняў. Акрамя таго, пажаданні / шкадаванні павінны быць супрацьлеглымі сучаснаму (гл. прыклады на с. 184–185).

Абодва тыпы wishes / regrets могуць з лёгкасцю трансфармавацца ў складаназалежныя сказы з даданымі ўмовы (гл. прыклады на с. 184–185).

UNIT 3

Participial constructions – Дзеепрыметныя словазлучэнні

1. У англійскай мове дзеепрыметнікі ў спалучэнні з залежнымі словамі ўтвараюць дзеепрыметныя словазлучэнні.

*There were hundreds of seabirds there **dying in the oil spill**. – Там были сотні морських птушак, які гинули ў разліве нафты.*

*Most of the waste **produced by people can be recycled**. – Большая частка адходаў, якія ўтвараюцца ў выніку дзейнасці людзей, можа быць перапрацаваная.*

Not knowing about the threats to the environment, people continue wasting water and other natural resources. – Не ведаючы пра пагрозы навакольнага асяроддзя, людзі працягваюць траціць ваду і іншыя прыродныя рэсурсы.

Killed by the locals for food, gorillas are in danger of extinction. – Забіваемыя мясцовымі жыхарамі дзеля ежы гарылы знаходзяцца пад пагрозай знікнення.

2. Дзеепрыметныя словазлучэнні могуць выкарыстоўвацца пасля назоўнікаў, да якіх яны ставяцца.

In 2021 there were almost 200 countries participating in the conference on climate change. – У 2021 годзе было амаль 200 краін, якія прынялі ўдзел у канферэнцыі па змене клімату.

Greenhouse gases produce a terrible effect called global warming. – Парніковыя газы выклікаюць жудасны эфект, які называецца глабальным пацяпленнем.

Дзеепрыметныя словазлучэнні па сваёй функцыі могуць быць аналагічныя даданым адносным сказам з тым толькі выключэннем, што яны ўтрымліваюць дзеепрыметнікі замест асабістых форм дзеяслова з **which / who / that**.

*What's the name of the science **studying** living organisms and their environment? – Як называецца навука, якая вывучае жывыя арганізмы і іх навакольнае асяроддзе?*

*What is the name of the science **which** studies living organisms and their environment? – Як называецца навука, якая вывучае жывыя арганізмы і іх навакольнае асяроддзе?*

*Most of the endangered animals **killed** in Africa are killed by roachers. – Большасць знікаючых відаў жывёл, забітых у Афрыцы, загінула ад рук браканьераў.*

*Most of the endangered animals **which** are killed in Africa are killed by roachers. – Большасць знікаючых відаў жывёл, якіх забіваюць ў Афрыцы, гінуць ад рук браканьераў.*

3. Дзеепрыметныя словазлучэнні выкарыстоўваюцца падобна да даданых акалічнасных сказаў часу, умовы, прычыны, выніку і да т.п. (без злучнікаў). Дзеепрыметныя слова-

злучэнні робяць маўленне больш фармальным, чым даданыя сказы, і звычайна выкарыстоўваюцца ў пісьмовай мове.

Used economically, fresh water will last longer on our planet. (= *If it is used economically, ...*) – *Выкарыстаная эканомна прэсная вада даўжэй захаваецца на нашай планеце.* (= *Калі яна выкарыстоўваецца эканомна, ...*)

Having destroyed the rainforests in Borneo, the local authorities had to start the process of reforestation. (= *As the rainforests in Borneo have been destroyed, ...*) – *Пасля знішчэння трыпачных лясоў на Барнеа мясцовыя ўлады павінны былі пачаць працэс лесаабнаўлення.* (= *Паколькі трыпачныя лясы на Барнеа былі знішчаны, ...*)

Looking for food, polar bears move further and further southwards. (= *When they are looking for food, ...*) – *У пошуках ежы белыя мядзведзі перамяшчаюцца ўсё далей і далей на поўдзень.* (= *Калі яны шукаюць ежу, ...*)

The oil spill off the coasts of Florida polluted the ocean, completely ruining some of the wildlife. (= *... so that it completely ruined some of the wildlife.*) – *Разліў нафты каля берагоў Фларыды забрудзіў акіян, цалкам знішчыўшы частку дзікай прыроды.* (= *... такім чынам, што гэта цалкам знішчыла частку дзікай прыроды.*)

Дзеепрыметныя словазлучэнні могуць уключаць дзеепрыметнікі, утвораныя ад дзеясловаў **be, have, wish, know**, якія звычайна не выкарыстоўваюцца ў прадоўжаных часах (progressive tenses).

Being unable to feed their families, some Africans turn to killing rare animals in order to survive. – *Не маючы магчымасці пракарміць свае сем'і, некаторыя афрыканцы пачынаюць забіваць рэдкіх жывёл, каб выжыць.*

Knowing the situation very well, they set up a water-saving campaign. – *Добра ведаючы сітуацыю, яны арганізавалі кампанію па эканоміі вады.*

4. Звычайна дзейнік дзеепрыметнага словазлучэння супадае з дзейнікам галоўнага сказа.

Steve Irwin spent most of his life in conservation, educating Australians and people all over the world. (*Steve Irwin spent his life in conservation and he educated people.*) – *Стыў Ірвін*

правёў большую частку свайго жыцця, ахоўваючы прыроду, навучаючы аўстралійцаў і людзей на ўсім свеце. (Стыў Ірвін усё сваё жыццё ахоўваў прыроду і адукоўваў людзей.)

Лічыцца памылкай будаваць сказы, у якіх дзейнік дзеепрыметнага словазлучэння не супадае з дзейнікам галоўнага сказа. Такія дзеепрыметныя словазлучэнні называюцца *misrelated* ці *dangling participles*.

Looking out of the plane window, there was a huge oil spill on the surface of the ocean.

(Усё выглядае так, быццам бы нафтавая пляма ў акіяне глядзела ў акно самалёта. Параўнайце з чэхайскім «Праязджаючы міма станцыі, у мяне зляцеў капялюш».)

Misrelated participles лічацца нормай, калі яны перадаюць адносіны таго, хто гаворыць.

Generally speaking, very few people in the world are really worried about the future of the planet. – У цэлым вельмі нешматлікія людзі ў свеце сапраўды турбуюцца пра будучае планеты.

Judging from the statistics, about 80% of the rainforests have been destroyed in Borneo in the last 30 years. – Згодна статыстыцы, каля 80% трапічных лясоў было знішчана на Барнеа за апошнія 30 гадоў.

Considering the human impact on the environment, our future looks very sad. – Улічваючы ўздзеянне чалавека на навакольнае асяроддзе, наша будучыня выглядае вельмі сумнай.

Supposing there was no fresh water, how would the humanity survive? – Калі б не было прэснай вады, як бы жыла чалавецтва?

Taking everything into consideration, people should take immediate action to save the Earth. – Прымаючы ўсё пад увагу, людзі павінны распачаць неадкладныя дзеянні, каб выратаваць Зямлю.

5. Дзеепрыметныя словазлучэнні могуць мець уласны дзейнік.

Many countries taking environmental issues seriously, we can hope to achieve something tangible in the future. – Многія краіны сур'ёзна ставяцца да экалагічных пытанняў, і мы

можам спадзявацца на дасягненне чагосьці адчувальнага ў будучым.

All the resources having been spent, people will start taking environmental issues seriously. – Выдаткавайшы ўсе рэсурсы, людзі пачнуць сур'ёзна ставіцца да экалагічных праблем.

His effort highly recognised, Geldof received an honorary knighthood. – Паколькі яго намаганні былі высока ацэнены, Гелдаф атрымаў ганаровае рыцарства.

Калі дзеепрыметнае словазлучэнне перадае акалічнасці, якія адбываюцца адначасова, яно ўводзіцца з дапамогай *with*.

With huge efforts having been made to save the endangered species, we can not boast of very positive results. – Нягледзячы на вялізныя намаганні, якія прыкладаюць для выратавання відаў, якія знаходзяцца пад пагрозай знікнення, мы не можам пахваліцца вельмі пазітыўнымі вынікамі.

6. Дзеепрыметныя словазлучэнні могуць выкарыстоўвацца пасля многіх прыназоўнікаў і злучнікаў.

When using water for household chores, try to cut down the amounts you use. – Ужываючы ваду для працы па дому, старайцеся скараціць яе спажываную колькасць.

Once destroyed, rainforests are difficult to restore. – Знішчаныя трапічныя лясы цяжка аднавіць.

Future perfect (Simple) – Будучы завершаны час

Час Future Perfect – яшчэ адзін англійскі час, які канкрэтызуе будучае дзеянне. Як і ўсе часы групы Perfect, ён перадае дзеянне, якое здзейснілася, толькі на гэты раз дзеянне, якое будзе адбывацца ў будучым. З самой назвы часу зразумела, як ён утвараецца: да дапаможнага дзеяслова будучага часу далучаецца перфектная форма сэнсавага дзеяслова.

He will have become famous by then. – Ён стане знакамiтым да таго часу.

Will he have become famous by then? – Ці стане ён знакамiтым да таго часу?

He won't have become famous by then. – Ён не стане знакамiтым да таго часу.

Час Future Perfect перадае будучае дзеянне, якое здзейсніцца да пэўнага моманту ў будучым. Момант у будучым можа перадавацца канкрэтным часам ці іншым будучым дзеяннем.

I want to get a job in a month. I will have finished my studies by then. – Я хачу праз месяц знайсці работу. Да таго часу я закончу вучобу.

Звычайна час, да якога завершыцца будучае дзеянне, абазначаны ў сказе з дапамогай выразаў *by (да), by then (да таго часу, тады), by the time (да таго часу), before (да)* і інш.

I will have finished my homework by ten. – Да дзесяці гадзін я закончу выконваць дамашняе заданне.

We will have built our new house by the beginning of the next year. – Мы дабудуем наш новы дом да пачатку наступнага года.

My parents are celebrating their wedding anniversary next year. They will have been married for 20 years. – У наступным годзе мае бацькі святкуюць гадавіну свайго вяселля. Яны будуць жанатыя ўжо 20 гадоў.

Unfortunately, we won't meet in Minsk. By the time you arrive, we will have already left for Moscow. – На жаль, мы не сустрэнемся ў Мінску. Да таго часу, як вы прыедзеце, мы ўжо паедзем у Маскву.

Future Perfect Continuous – Будучы завершаны прадоўжаны час

Для ўтварэння Future Perfect Continuous да дапаможнага дзеяслова будучага часу (*will*) далучаецца перфектна-прадоўжаная форма сэнсавага дзеяслова (*have been + V + ing*).

By the New Year she will have been working as a teacher for five months. – Да Новага года яна будзе працаваць настайніцай на працягу пяці месяцаў.

Will she have been working as a teacher for six months by the New Year? – Яна будзе працаваць настайніцай шэсць месяцаў да Новага года?

She won't have been working there for six months by the New Year. – Яна не будзе працаваць там на працягу шасці месяцаў да Новага года.

Future Perfect Continuous ужываецца для перадачы будучага працяглага дзеяння, якое пачнецца раней, чым іншы будучы момант ці дзеянне, і ўсё яшчэ будзе працягвацца ў гэты момант.

We are leaving for London in May. When you come there in August, we will have been staying in England for three months. – Мы едзем у Лондан у маі. Калі ты прыедзеш туды ў жніўні, мы будзем знаходзіцца ў Англіі ўжо тры месяцы.

I will have been working at the project for a month when you join me. – Калі ты да мяне далучышся, я ўжо месяц буду працаваць над праектам.

Паколькі гэты час належыць да часоў групы Perfect Continuous, у сказе абавязкова павінен указвацца перыяд, на працягу якога будзе адбывацца дзеянне. Для таго каб перадаць гэты перыяд, часта выкарыстоўваецца спалучэнне прыназоўнікаў *by ... for*.

By the end of this year, we will have been running our own company for five years. – Да канца гэтага года мы будзем кіраваць сваёй кампаніяй ужо пяць гадоў.

By the time my friends from Great Britain arrive, I will have been learning English for nine years. – Да таго часу, як прыедуць мае сябры з Вялікабрытаніі, я буду вывучаць англійскую мову ўжо дзевяць гадоў.

UNIT 4

Modal verbs. Functions – Функцыі мадальных дзеясловаў

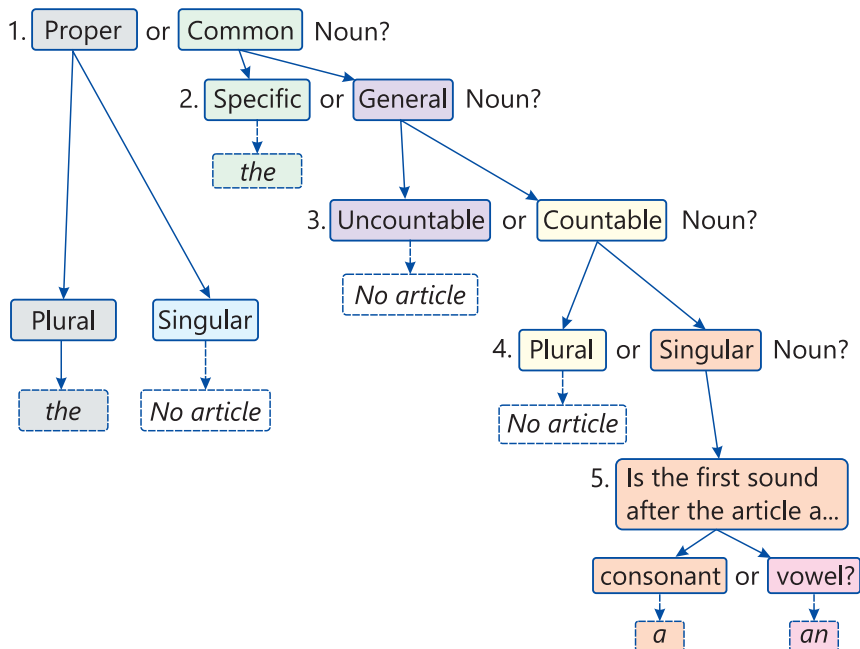
Функцыя	Мадальны дзеяслоў	Беларускі эквівалент
ability (physical, mental) (здольнасць)	can	магчы, умець
possibility (магчымасць)	can, may be to	можа, магчыма
permission (дазвол)	can, may	можна

Функцыя	Мадальны дзеяслоў	Беларускі эквівалент
request (просьба)	Can, will, would	ці можна...?
offer and suggestion (прапанова)	can, may, will, would	я магу... Вы маглі б...?
criticism (крытыка)	can, may, should, ought to	мог (магла) б...
purpose (мэта)	can, may be to	для таго каб ён (яна, яны) мог (магла, маглі) б...
supposition (здагадка)	may, must should, ought to will, would	магчыма, па ўсёй верагоднасці
obligation (неабходнасць, павіннасць)	must have to be to should, ought to	павінен прыходзіцца планавалася варта
strict order (загад)	must, be to will, would	павінен, абавязаны
instructions (інструкцыя)	be to should, ought to shall	павінны варта
prohibition (забарона)	must	нельга, забараняецца
necessity (неабходнасць)	need	мне трэба
absence of necessity (адсутнасць неабходнасці)	have no need	няма неабходнасці
asking for advice or instructions (просьба аб парадзе)	should, ought to shall	мне варта...?

Articles – Артыкль

Артыкль – службовая часціна мовы, якая служыць для таго, каб перадаць катэгорыю дакладнасці. У англійскай мове існуе **the definite article** (азначальны артыкль) – *the* і **the indefinite article** (неазначальны артыкль) – *a / an*.

WHICH ARTICLE TO USE?



Неазначальны артыкль ужываецца ў наступных выпадках.

1. З назоўнікамі ў адзіночным ліку, якія можна палічыць і якія ўжываюцца ўпершыню: *He bought a book yesterday.*

2. З назоўнікамі, якія абазначаюць прафесію: *Miss Sharp's father was an artist.*

3. З назоўнікамі, якія можна палічыць, калі перад імі стаіць апісальны прыметнік: *He was a truly unique artist.*

4. З назоўнікамі ў значэнні «адзін», якія можна палічыць: *He had hardly spoken a word since we left the house.*

5. З назоўнікамі ў значэнні «адзін», якія можна палічыць і якія абазначаюць час, вагу, колькасць: *I'd like a coffee, please.*

6. Пасля словазлучэнняў *there is, this is, it is: There is a book on the table.*

7. З назоўнікам, які абазначае клас прадметаў: *A cat is a domestic animal.*

8. Пасля слоў *such, rather, quite: It was rather a difficult job.*

9. З назоўнікамі, якія абазначаюць некаторыя хваробы: *catch (a) cold, have (a / an) backache / earache / stomach-ache / toothache.*

Азначальны артыкль ужываецца ў наступных выпадках.

1. З назоўнікам, які ўжываецца ў другі раз, ці калі зразумела, пра што ідзе гаворка: *How did you like the play?*

2. Калі назоўнік мае пры сабе абмежавальнае азначэнне, якое вылучае яго з класа іншых, яму падобных: *This is the house that Jack built.*

3. Калі перад назоўнікам стаяць:

1) парадкавы лічэбнік;

2) прыметнік у найвышэйшай ступені параўнання;

3) прыметнікі *wrong, right, very, next, following, last, only, whole.*

4. З назоўнікамі, якія абазначаюць прадмет, адзіны ў сваім родзе: *the Sun, the Moon, the Earth, the Universe, the Galaxy, the Solar system, etc.*

5. З назоўнікамі, якія абазначаюць клас прадметаў: *The pine grows in the North.*

6. З субстантываванымі прыметнікамі і дзеепрыметнікамі, якія абазначаюць класы: *the old, the dead, the rich, the poor, the blind, the wounded, the sick, і г.д.*

7. З назоўнікамі, якія абазначаюць паняцці, адзіныя ў сваім родзе: *the President, the manager, the director, the captain, the capital, і г.д.*

8. З наступнымі словамі: *the country, the mountains, the seaside, the weekend, the cinema, the theatre, the radio, the police, the fire brigade, the army, the post office, the bank, the doctor, the dentist*

9. Са словамі, якія абазначаюць музычныя інструменты: *Can you play the guitar?*

10. З «унікальнымі» назвамі: *the United Nations; the Titanic; the Constitution; the Labour Party, etc.*

IRREGULAR VERBS LIST (RUSSIAN)

Verb (V ₁)	Past tense (V ₂)	Past participle (V ₃)
begin начинать	began	begun
break разбивать, ломать	broke	broken
bring приносить, при- возить	brought	brought
build строить	built	built
buy покупать	bought	bought
catch (с)ловить, пой- мать	caught	caught
choose выбирать	chose	chosen
come приходить, при- езжать	came	come
cut резать, рубить	cut	cut
do делать	did	done
draw рисовать	drew	drawn
dream мечтать, видеть во сне	dreamed, dreamt	dreamed, dreamt
drink пить	drank	drunk
drive вести (<i>машину</i>)	drove	driven
eat есть, кушать	ate	eaten
fall падать	fell	fallen
feed кормить	fed	fed
feel чувствовать	felt	felt
fight бороться; ссо- риться	fought	fought
find находить, найти	found	found
fit подходить по раз- меру	fit	fit
fly летать, лететь	flew	flown
forget забывать, забыть	forgot	forgotten
get получить	got	got
give дать, давать	gave	given
go идти, ехать	went	gone
grow расти	grew	grown
have иметь	had	had
hear слышать	heard	heard
keep держать, содер- жать	kept	kept

Verb (V ₁)	Past tense (V ₂)	Past participle (V ₃)
knit вязать	knitted, knit	knitted, knit
know знать	knew	known
lay накрывать (<i>на стол</i>), класть	laid	laid
learn изучать, узнавать	learned, learnt	learned, learnt
leave уезжать, ухо- дить, покидать	left	left
lie лежать	lay	lain
lose терять	lost	lost
make делать, произво- дить	made	made
pay платить	paid	paid
put класть, ставить	put	put
read читать	read	read
ride ехать верхом	rode	ridden
run бегать, бежать	ran	run
say сказать	said	said
see видеть	saw	seen
sell продавать	sold	sold
send посылать	sent	sent
sew шить	sewed	sewn
sing петь	sang	sung
sit сидеть	sat	sat
sleep спать	slept	slept
spend 1) проводить; 2) тратить	spent	spent
spread 1) намазывать; 2) распространять	spread	spread
stick приклеивать	stuck	stuck
swim плавать, плыть	swam	swum
take брать, взять	took	taken
teach учить, обучать	taught	taught
tell говорить, сказать; приказать	told	told
think думать	thought	thought
throw бросить, бросать	threw	thrown
wear носить, быть оде- тым во что-либо	wore	worn
win выиграть, победить	won	won
write писать, написать	wrote	written

IRREGULAR VERBS LIST (BELARUSIAN)

Verb (V ₁)	Past tense (V ₂)	Past participle (V ₃)
begin пачынаць	began	begun
break разбіваць, ламаць	broke	broken
bring прыносіць, прывозіць	brought	brought
build будаваць	built	built
buy купляць	bought	bought
catch лавіць, злавіць	caught	caught
choose выбіраць	chose	chosen
come прыходзіць, прыязджаць	came	come
cut рэзаць	cut	cut
do рабіць	did	done
draw маляваць	drew	drawn
dream марыць, сніць	dreamed, dreamt	dreamed, dreamt
drink піць	drank	drunk
drive весці (<i>машыну</i>)	drove	driven
eat есці	ate	eaten
fall падаць	fell	fallen
feed карміць	fed	fed
feel адчуваць	felt	felt
fight змагацца; сварыцца	fought	fought
find знаходзіць; знайсці	found	found
fit падыходзіць па памеру	fit	fit
fly лятаць, ляцець	flew	flown
forget забываць, забыць	forgot	forgotten
get атрымаць	got	got
give даць, даваць	gave	given
go ісці, ехаць	went	gone
grow расці	grew	grown

Verb (V ₁)	Past tense (V ₂)	Past participle (V ₃)
have мець	had	had
hear чуць	heard	heard
keep трымаць, захоў- ваць	kept	kept
knit вязаць	knitted, knit	knitted, knit
know ведаць	knew	known
lay накрываць (<i>на стол</i>), пакласці	laid	laid
learn вывучаць, па- знаваць	learned, learnt	learned, learnt
leave ад'язджаць, адыходзіць, па- кідаць	left	left
lie ляжаць	lay	lain
lose губляць, страч- ваць	lost	lost
make рабіць, выконваць	made	made
pay плаціць	paid	paid
put класці, ставіць	put	put
read чытаць	read	read
ride ехаць вярхом	rode	ridden
run бегаць, бегчы	ran	run
say гаварыць, сказаць	said	said
see бачыць	saw	seen
sell прадаваць	sold	sold
send пасылаць	sent	sent
sew шыць	sewed	sewn
sing спяваць	sang	sung
sit сядзець	sat	sat
sleep спаць	slept	slept
spend 1) траціць; 2) праводзіць	spent	spent
spread намазваць; распаўсюджаць	spread	spread
stick прыклеіваць	stuck	stuck
swim плаваць, плыць	swam	swum

Verb (V₁)	Past tense (V₂)	Past participle (V₃)
take браць, узяць	took	taken
teach вучыць, наву- чаць	taught	taught
tell гаварыць, сказаць; загадаць	told	told
think думаць	thought	thought
throw кінуць, кідаць	threw	thrown
wear насіць, быць апанутым у што- небудзь	wore	worn
win выйграць, перамагчы	won	won
write пісаць, напісаць	wrote	written

VOCABULARY

UNIT 1

- adoption** [ə'dɒpʃən] (*n.*) – усыновление, удочерение, введение / усынаўленне, удачарэнне, увядзенне
- bond** [bɒnd] (*n., v.*) связь, узы; связывать / сувязь, сувязі; звязваць
- breadwinner** ['bredwɪnə] (*n.*) – добытчик / здабытчык
- breakdown** ['breɪkdaʊn] (*n.*) распад, крах, разрушение / распад, крах, разбурэнне
- cohabit** [kəʊ'hæbɪt] (*v.*) – сожительство / жыць сумесна
- cornerstone** ['kɔ:nəstəʊn] (*n.*) – краеугольный камень / краевугольны камень
- couple** ['kʌp(ə)l] (*n.*) пара / пара
- demand** [dɪ'mɑ:nd] (*n., v.*) – требование; требовать / патрабаваць; патрабаваць
- discipline** ['dɪsəplɪn] (*v.*) – дисциплинировать / дысцыплінаваць
- diverse** [daɪ'vɜ:(r)s] (*adj.*) – разнообразный / разнастайны
- divorce** [dɪ'vɔ:s] (*n., v.*) – развод; разводиться / развод; разводзіцца
- extended family** [ɪk'stendɪd 'fæməli] (*n. phr.*) – расширенная семья / пашыраная сям'я
- household** ['haʊshəʊld] (*n., adj.*) – домохозяйство; домашний, бытовой / хатняя гаспадарка; хатні, бытавы
- ground** [graʊnd] (*v.*) – наказать, оставив дома или лишив каких-то привилегий / пакараць, пакінуўшы дома або пазбавіўшы якіх-небудзь прывілей
- identity** [aɪ'dentəti] (*n.*) – личность, идентификация, самобытность / асоба, ідэнтыфікацыя, самабытнасць
- marriage** ['mæɪdʒ] (*n.*) – брак, супружество / шлюб, шлюбнае жыццё
- milestone** ['maɪl,stəʊn] (*n.*) – вежа / вяха
- nuclear family** [nju:kliə 'fæməli] (*n. phr.*) – нуклеарная семья / нуклеарная сям'я
- obey** [əʊ'beɪ] (*v.*) – подчиняться, слушаться / падпарадкоўвацца, слухацца
- orphan** ['ɔ:(r)f(ə)n] (*n.*) – сирота / сірота
- parenting** ['peərəntɪŋ] (*n.*) – воспитание / выхаванне
- responsive** [rɪ'spɒnsɪv] (*adj.*) – отзывчивый / спагадлівы
- reunion** [ri:'ju:niən] (*n.*) – встреча, воссоединение / сустрэча, уз'яднанне

sibling ['sɪblɪŋ] (*n.*) – брат или сестра / брат або сестра
single-parent family [ˌsɪŋɡ(ə)l 'peərənt 'fæməli] (*n. phr.*) – неполная семья / няпоўная сям'я
socialise ['səʊʃəlaɪz] (*v.*) – социализировать, общаться / сацыялізаваць, мець зносіны
stability [stə'biləti] (*n.*) – стабильность / стабільнасць
stable ['steɪbəl] (*adj.*) – стабильный / стабільны
start a family ['stɑ:t ə 'fæməli] (*v. phr.*) – создать семью, завести детей / стварыць сям'ю, завесці дзяцей
step-parent ['step,peərənt] (*n.*) – отчим или мачеха / айчы́м або мачыха
timeout ['taɪm,aut] (*n.*) – непродолжительный период времени, когда наказанный ребенок должен тихо сидеть или стоять в углу / непрацяглы перыяд часу, калі пакаранае дзіця павінна ціха сядзець або стаяць у куце
wedding ['wedɪŋ] (*n.*) – свадьба / вяселле

UNIT 2

accountant [ə'kaʊntənt] (*n.*) – бухгалтер / бухгалтар
advertising [ˈædvɜːtaɪzɪŋ] (*n.*) – реклама / рэклама
affect [ə'fekt] (*v.*) – оказывать воздействие / аказваць уздзеянне
ambassador [æm'bæsədə] (*n.*) – посол / пасол
ambulance worker [ˈæmbjʊləns 'wɜːkə] (*n. phr.*) – работник скорой помощи / работнік хуткай дапамогі
applicant [ˈæplɪkənt] (*n.*) – заявитель, кандидат / заяўнік, кандыдат
application form [ˌæplɪ'keɪʃən fɔːm] (*n. phr.*) – бланк заявления / бланк заявы
apply for a job [ə'plai] (*v. phr.*) – подавать заявление о приеме на работу / падаваць заяву аб прыёме на працу
appropriate [ə'prəʊpriət] (*adj.*) – подходящий / прыдатны
aspiration [ˌæspɪ'reɪʃən] (*n.*) – стремление / імкненне
backbreaking ['bæk,breɪkɪŋ] (*adj.*) – изнурительный / знясільваючы
barista [bə'ristə] (*n.*) – специалист по приготовлению кофе / спецыяліст па прыгатаванню кавы
beautician [bjʊ:'tiʃən] (*n.*) – косметолог / касметолаг
bonus ['bəʊnəs] (*n.*) – премия / прэмія
calling for ['kɔːlɪŋ] (*n.*) – призвание / прызванне

carpenter [ˈkɑ:pɪntə] (*n.*) – плотник, столяр / цясляр, сталяр
cashier [kæʃɪə] (*n.*) – кассир / касір
caterer [ˈkeɪtərə] (*n.*) – поставщик продуктов питания /
 пастаўшчык прадуктаў харчавання
certification [ˌsəʃɪfɪˈkeɪʃən] (*n.*) – свидетельство, сертификат /
 пасведчанне, сертыфікат
challenging [ˈtʃælɪndʒɪŋ] (*adj.*) – стимулирующий, побуждаю-
 щий / які стымулюе, заахвочвае
conductor [kənˈdʌktə] (*n.*) – дирижер, кондуктор / дырыжор,
 кандуктар
customs officer [ˈkʌstəmz ˈɒfɪsə] (*n.*) – таможенник / мытнік
CV – curriculum vitae [kəˌrɪkjələmˈvi:tai] (*n. phr.*) – резюме /
 рэзюмэ
delivery worker [dɪˈlɪvəri ˈwɜ:kə] (*n. phr.*) – работник службы
 доставки / работнік службы дастаўкі
editor [ˈedɪtə] (*n.*) – редактор / рэдактар
entrepreneur [ˌɒntrəprəˈnɜ:] (*n.*) – предприниматель /
 прадпрымальнік
estate agent [ɪˈsteɪt ˈeɪdʒənt] (*n.*) – агент по недвижимости /
 агент па нерухомасці
flexible hours [ˈfleksəbəl ˈaʊəz] (*n. phr.*) – гибкий рабочий гра-
 фик / гібкі працоўны графік
flight attendant [ˈflaɪt əˈtendənt] (*n. phr.*) – стюард, стюардесса /
 сцюард, сцюардэса
follow in smb's footsteps (*v. phr.*) – идти по чьим-то следам /
 ісці па чыіх-небудзь слядах
glazier [ˈgleɪzɪə] (*n.*) – стекольщик / шкляр
home tutor [ˈhəʊm ˈtju:tə] (*n. phr.*) – репетитор / рэпетытар
human resources manager [ˈhju:mənɪˈzɔ:sɪz ˈmænɪdʒə] (*n. phr.*) –
 начальник отдела кадров / начальнік аддзела кадраў
influencer [ˈɪnfluənsə] (*n.*) – влияющий фактор / фактар, які
 ўплывае
insurance sales agent [ɪnˈʃʊərəns ˈseɪlz ˈeɪdʒənt] (*n. phr.*) – стра-
 ховой агент / страхавы агент
judge [dʒʌdʒ] (*n.*) – судья / суддзя
lifelong [ˈlaɪfˌlɒŋ] (*adj.*) – пожизненный / пажыццёвы
lawyer [ˈlɔ:jə] (*n.*) – юрист, адвокат / юрыст, адвакат
lorry driver [ˈlɒri ˈdraɪvə] (*n. phr.*) – водитель грузовика /
 вадзіцель грузавіка

messy [ˈmesi] (*adj.*) – грязный / брудны
miner [ˈmaɪnə] (*n.*) – шахтер / шахцёр
odd jobs [ˈɒd ˈdʒɒbz] (*n. phr.*) – случайная работа / випадковая праца
overlook [ˌəʊvəˈlʊk] (*v.*) – просмотреть, пропустить / прагле-
дзець, прапусціць
peer [pɪə] (*n.*) – ровесник / аднагодак
perk [pɜ:k] (*n.*) – льгота / ільгота
physician [fɪˈzɪʃən] (*n.*) – терапевт / тэрапеўт
physicist [ˈfɪzɪsɪst] (*n.*) – физик / фізік
playwright [ˈpleɪraɪt] (*n.*) – драматург / драматург
plumber [ˈplʌmə] (*n.*) – водопроводчик / вадаправодчык
prestigious [preˈstɪdʒəs] (*adj.*) – престижный / прэстыжны
promotion [prəˈmɔʃən] (*n.*) – продвижение по службе, разви-
тие / прасоўванне па службе, развіццё
psychologist [saɪˈkɒlədʒɪst] (*n.*) – психолог / псіхалаг
public relations specialist [ˈpʌblɪkrɪˈleɪʃənz ˈspeʃəlɪst] (*n. phr.*) –
специалист по связям с общественностью / спецыяліст па
сувязях з грамадскасцю
require [rɪˈkwaɪə] (*v.*) – требовать / патрабаваць
rewarding [rɪˈwɔːdɪŋ] (*adj.*) – стоящий / варты
satisfying [ˈsætɪsˌfaɪɪŋ] (*adj.*) – удовлетворяющий / які зада-
вальняе
secure [sɪˈkjʊə] (*adj.*) – безопасный, надежный / бяспечны,
надзейны
shift [ʃɪft] (*n.*) – смена / змена
tax inspector [ˈtæks ɪnˈspektə] (*n. phr.*) – налоговый инспектор /
падатковы інспектар
tedious [ˈtiːdiəs] (*adj.*) – нудный, утомительный / нудны, стомны

UNIT 3

accessible [əkˈsesəb(ə)l] (*adj.*) – доступный / даступны
access (to) [ˈækses] (*n.*) – доступ (к) / доступ (да)
acid [ˈæsɪd] (*n.*) – кислота / кіслата
acidic [əˈsɪdɪk] (*adj.*) – кислотный / кіслотны
adapt [əˈdæpt] (*v. trans./intrans.*) – адаптировать(ся) / адапта-
ваць (адаптавацца)

adaptation [ˌædæp'teɪʃ(ə)n] (*n.*) – адаптация / адаптацыя

affect [ə'fekt] (*v. trans.*) – воздействовать / уздзеінічаць

biodegradable [ˌbaɪəʊdɪ'greɪdəb(ə)l] (*adj.*) – разлагаемы́й мікראарганізмамі / які раскладаецца мікראарганізмамі

break out (broke, broken) (*v. phr.*) – вспыхивать (о пожаре, войне, эпидемии) / успыхваць (пра пажар, вайну, эпідэмію)

outbreak [ˈaʊt,breɪk] (*n. count.*) – вспышка (болезни) / успышка (хваробы)

consider [kən'sɪdə] (*v. trans./intrans.*) – считать, полагать, рассматривать / лічыць, меркаваць, разглядаць

contaminant [kən'tæmɪnənt] (*n. count.*) – загрязняющее вещество, загрязнитель / рэчыва, якое забруджвае, забруджвальнік

contaminate [kən'tæmɪneɪt] (*v. trans.*) – загрязнять, заражать / забруджваць, заражаць

contamination [kən,tæmɪn'eɪʃ(ə)n] (*n. uncount.*) – загрязнение, заражение / забруджванне, заражэнне

deplete [dɪ'pli:t] (*v. trans.; n.*) – истончать; истончение (озонного слоя) / вытанчацца; станчэнне (азонавага пласта)

deposits [dɪ'pɒzɪt] (*n. count.*) – залежи (ископаемых) / залежы (выкапняў)

diversity [daɪ'vɜ:səti] (*n. uncount.*) – разнообразие / разнастайнасць

entire [ɪn'taɪə] [only before noun] (*adj.*) – полный, целый, весь / поўны, цэлы, увесь

evolve [ɪ'vɒlv] (*v. intrans.*) – эволюционировать, развиваться / эвалюцыянаваць, развівацца

evolution [ˌi:və'lju:ʃ(ə)n] (*n. uncount.*) – эволюция / эвалюцыя

exhaust [ɪg'zɔ:st] (fumes / gases / emissions [ɪ'mɪʃ(ə)nz]) (*n. uncount.*) – выхлоп, выхлопные газы / выхлап, выхлапныя газы

extract [ɪk'strækt] (*v. trans.*) – извлекать, добывать / выцягваць, здабываць

fossil fuel [ˈfɒsəl ˌfju:əl] (*n. count./uncount.*) – ископаемое топливо / выкапнёвае паліва

garbage [ˈgɑ:bɪdʒ] (*n. uncount. Am E.*) – мусор / смецце

herbicide [ˈhɜ:bɪsaɪd] (*n. count./uncount.*) – гербицид / гербіцыд

insecticide [ɪn'sektɪsaɪd] (*n.*) – инсектицид / інсектыцыд

impact [ɪm'pækt] (*v. trans./intrans.*) – влиять / уплываць

impact [ˈɪmpækt] (*n. count.*) – влияние / уплыў

particulates [pɑ:'tɪkjʊləts] (*n. pl.*) – твердые частицы / цвёрдыя часціцы

pesticide ['pestisaɪd] (*n. count./uncount.*) – пестицид / пестыцыд

pollutant [pə'lʊt(ə)nt] (*n. count.*) – загрязнитель (окружающей среды) / забруджвальнік (навакольнага асяроддзя)

pollute [pə'lʊt] (*v. trans.*) – загрязнять (окружающую среду) / забруджваць (навакольнае асяроддзе)

pollution [pə'lʊʃ(ə)n] (*n. uncount.*) – загрязнение (окружающей среды) / забруджванне (навакольнага асяроддзя)

release [rɪ'li:s] (*v. trans.*) – высвободить, выпускать / вызваляць, выпускаць

sewage ['su:ɪdʒ] (*n. uncount.*) – сточные воды, нечистоты / сцёкавыя воды, нечыстоты

sewerage ['su:ərɪdʒ] (*n. uncount.*) – канализация / каналізацыя

survival [sə'vaɪv(ə)l] (*n. uncount.*) – выживание / выжыванне

survive [sə'vaɪv] (*v. trans./intrans.*) – выживать / выжываць

sustainability [sə'steɪnə'bɪləti] (*n. uncount.*) – устойчивость, устойчивое развитие / устойлінасць, устойлівае развіццё

sustainable [sə'steɪnəb(ə)l] (*adj.*) – устойчивый, жизнеспособный / устойлівы, жыццяздольны

unsustainable [ʌnsə'steɪnəb(ə)l] (*adj.*) – неустойчивый, нежизнеспособный / няўстойлівы, нежыццяздольны

unsanitary conditions [ʌn'sænɪt(ə)rɪ kən'dɪʃ(ə)nz] (*n. phr.*) – антисанитарные условия / антысанітарныя ўмовы

(human) waste [weɪst] (*n. count./uncount.*) – отходы (жизнедеятельности человека) / адходы (жыццяздзейнасці чалавека)

UNIT 4

accomplishment [ə'kʌm.plɪʃmənt] (*n.*) – достижение / дасягненне

appeal [ə'pi:l] (*v.; n.*) – привлекать; привлекательность / вабіць; прывабнасць

appropriation [ə.pɹəʊpɹi'eɪʃən] (*n.*) – присвоение / прысваенне

be all fingers and thumbs [bi ɔ:l 'fɪŋgərz ən θʌmz] (*v. phr.*) – иметь руки-крюки; быть неуклюжим, неумелым / мець рукі-крюкі; быць нязграбным, няўмелым

- be hooked on** [bi hʊkt ɒn] (v.) – быть помешанным на чем-либо / быць звар’яцелым на чым-небудзь
- bill** [bɪl] (n.) – законопроект / законапраект
- boost** [bu:st] (v.) – стимулировать / стымуляваць
- canoe** [kə'nu:] (n.) – каноэ / каноэ
- cheer smb on** [tʃiəʔ ɒn] (v.) – болеть за кого-либо / хварэць за каго-небудзь
- constituency** [kən'stitʃuənsi] (n.) – избирательный округ / выбарчая акруга
- convict** [kɒnvɪkt] (n.) – осужденный / асуджаны
- the final say** [ðə 'faɪnəl seɪ] (n.) – право окончательного решения / права канчатковага рашэння
- fulfilling** [fʊl'fɪlɪŋ] – *adj.* приносящий удовлетворение / які прыносіць задавальненне
- general election** [ˌdʒenərəl ɪ'lek.ʃən] (n.) – всеобщие выборы / усеагульныя выбары
- get-together** [get tə'geðəʔ] (n.) – посиделки, вечеринка / вячоркі, вечарына
- give it a go** [gɪv ɪt ə ɡəʊ] (v.) – попробовать что-либо / паспрабаваць што-небудзь
- hemisphere** ['hemɪsfɪəʔ] (n.) – полушарие / паўшар’е
- the House of Commons** [ðə ˌhaʊs əv 'kɒmənz] (n.) – Палата общин / Палата абшчын
- the House of Lords** [ðə ˌhaʊs əv 'lɔ:dz] (n.) – Палата лордов / Палата лордаў
- immerse oneself in smth** [ɪ'mɜ:s ˌwʌn'self ɪn] (v.) – полностью погрузиться во что-либо / цалкам пагрузіцца ў што-небудзь
- indigenous** [ɪn'dɪdʒɪnəs] (*adj.*) – коренной (о населении) / карэнны (пра насельніцтва)
- MP** [ˌem'pi:] (n.) – член парламента / член парламента
- Marsupial** [mɑ:'su:piəl] (n.) – сумчатое животное / сумчатая жывёліна
- National Assembly** ['næʃənəl ə'sembli] (n.) – Национальная ассамблея / Нацыянальная асамблея
- off-putting** [ɒf'pʊtɪŋ] (*adj.*) – отталкивающий / агідны
- the outback** [ðə 'aʊtbæk] (n.) – пустошь, глушь / пустэча, глуш
- parliamentary democracy** [ˌpɑ:lɪ'mentəri dɪ'mɒkrəsi] (n.) – парламентская демократия / парламенцкая дэмакратыя

peer [piə] (*n.*) – пэр / пэр

penal ['pi:nəl] (*adj.*) – пенитенциарный; относящийся к системе исполнения наказаний / пенітэнцыярны; які адносіцца да сістэмы выканання пакаранняў

prime minister [ˌpraɪm 'mɪnɪstə(r)] (*n.*) – премьер-министр / прэм'ер-міністр

put a place on the map [put ə pleɪs ɒn ðə mæp] (*v.*) – прославить какое-либо место / праславіць якое-небудзь месца

rest with smb [rest wɪð] (*v.*) – возлагать (ответственность) на кого-либо / ускладаць (адказнасць) на каго-небудзь

take smb's mind off smth [teɪk maɪnd ɒf] (*v.*) – отвлечься от мыслей / абстрагавацца ад думак

tattoo [tə'tuː/ tæt'uː] (*n.*) – татуировка / татуіроўка

that's my idea of hell [ðæt s maɪ aɪ'diə əv hel] (*n.*) – ничего хуже представить не могу / нічога горш уявіць не магу

tinker (around) with smth ['tɪŋkə ə'raʊnd wɪð] (*v.*) – мастерить / майстраваць

treaty ['tri:ti] (*n.*) – мирный договор / мірны дагавор

watch paint dry [wɒtʃ peɪnt draɪ] (*v.*) – наблюдать за чем-либо смертельно скучным / назіраць за чым-небудзь смяротна нудным

(Название учреждения образования)

Учебный год	Имя и фамилия учащегося	Состояние учебного пособия при получении	Оценка учащегося за пользование учебным пособием
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			

Учебное пособие издано за счет средств государственного бюджета для фондов библиотек по заказу Министерства образования Республики Беларусь.

Учебное издание

**Демченко Наталья Валентиновна
Бушуева Эдите Владиславовна
Севрюкова Татьяна Юрьевна и др.**

**АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК
АНГЛІЙСКАЯ МОВА**

Учебное пособие для 11 класса учреждений общего среднего образования с белорусским и русским языками обучения (повышенный уровень)
С электронным приложением

**В 2 частях
Часть 1**

Редактор *Ю.И. Варакса*. Художественный редактор *Т.Ю. Таран*.
Компьютерная верстка *Н.В. Шабуні*. Корректоры *В.И. Канопа, Т.К. Хваль*.

Подписано в печать 07.07.2022. Формат 60×90/16. Бумага офсетная.
Гарнитура «SchoolBook». Печать офсетная. Усл. печ. л. 13,0 + 0,25 (форз.).
Уч.-изд. л. 10,82 + 0,18 (форз.) + 4,6 (эл. прил.). Тираж 23 015 экз. Заказ 243.

Республиканское унитарное предприятие «Издательство “Вышэйшая школа”».
Свидетельство о государственной регистрации издателя, изготовителя,
распространителя печатных изданий № 1/3 от 08.07.2013. Пр. Победителей, 11,
220004, Минск. e-mail: market@vshph.com <http://vshph.com>

Открытое акционерное общество «Полиграфкомбинат им. Я.Коласа».
Свидетельство о государственной регистрации издателя, изготовителя,
распространителя печатных изданий № 2/3 от 10.09.2018.
Ул. Корженевского, 20, 220024, Минск.

Правообладатель **Вышэйшая школа**